

Tentoonstelling
100 jaar Math Nieel
2009

Euver Math Niël en vaan vreuger

Mathieu Niël heeft in het midden van de vorige eeuw zijn stempel gedrukt op de amusementsmuziek in Limburg. Als pianist, componist, arrangeur en orkestleider was hij voor vele kenners toonaangevend.

Hij was verknocht aan het leven in zijn geboortestad Maastricht. Hij had niet alleen interesse in muziek van klassiek tot jazz, maar ook andere kunsten boeiden hem. Zo had Mathieu Niël vriendschappelijke omgang met verschillende Maastrichtse schilders uit die tijd. Stille getuigen zijn daarvan veertigtal schilderijen van o.a. Charles Vos, Harry Lips, Giel Serpenti, Huub Levigne, Jos Postmes, Aad de Haas etc..

In zijn honderdste geboortjaar trachten wij Mathieu Niël op gepaste wijze in herinnering te brengen, om te beginnen met een expositie in 6211 Kunstkwartier aan de Grote Gracht Maastricht - vanaf 8 november, officiële opening, tot en met 3 december 2009

Een expositie in verschillende blokken:

Schilderijen expo
CD presentatie's
Presentatie Mestreechter leedsje

Math Niël (1909 - 1970)

8 november - 3 december

**exponering
Math Niël
en Vaan
vreuger**
leven, werk en
kunstenaars

**KUNST
62
II
KWARTIER**

Gröte Gracht 48
5X Maastricht

www.6211kunstkwartier.nl

het culturele hoofdkwartier

opene maandag
12.00 - 18.00 u.
dinsdag - zaterdag
10.00 - 18.00 u.
donderdag tot 21.00 u.
optredens op zondagen

Maastrichtse Gershwin

Math Niel blijft in Maastricht voortleven door liedjes als 'Carnaval in Mestreech' en 'Jao dat is us MVV'. Hij kon echter veel meer, leert een het programma ter ere van zijn honderdste geboortedag.

door **Stefaan Vos**

Math Niel? Bij jongere generaties doet de naam amper nog een bel denken. Toch werden zijn liedjes nog altijd enthousiast meegenomen. Na de beschouping verruimd was voor de Graafsch, Neben de supporters Jao dat is us MVV liederen. Zoals ook Carnaval in Mestreech eigentijdse en niet minder dan een lokale overtoon.

Oudere generaties Maastrichters kennen Mathieu Niel (1909-1971) als entertainer, pianist, serieuze componist en oekendel. Arle Marland en het Metropole Orkest speelden zijn composities. Gasten van restaurants als Chateau Neercanne hebben hem achter een witte vlaggen zien staan. Niel speelde er de laatste decennia van zijn leven om den broede, zoals hij ook drukbezochte muzikanten in lunchrooms van V&D verzorgde. Volgens muziekoloog John Hoeman heeft Niel zijn verspreid op de Maastrichtse muziekcultuur van de voor- en na-oorlogse tijd. „Math was klassiek geschied aan het Conservatoire Royal van Luik en speelde als concertpianist. Maar hij maakte ook jazz toen dat nog uitzonderlijk was en tekende en paste voor oeverloofde liedjes. De 'jazz' en 'jag' cultuur waren in zijn persoon verenigd. Sude draad: Maastricht. Als hij niet zo aan zijn stad verbonden was geweest, had Math Niel een nationale en misschien ook wel internationale carrière gehad.“

Zoon Egid Niel noemt zijn vader een „pur sang Maastrichtenaar uit een zeer muzikale familie“. De bekendste wij was overigens niet Math en ook niet zijn neef Marij Niel (componist) of tante Gertrude (Liedje operacompagnie die trouwde met industrieel Robb Hoffmann). „Nee dat was een andere tante, Hélène Cah. Van haar is prachtige muziek bewaard gebleven (Jorles 1907-1914, Dutch Discs Collectie 04.32 uit 2007 - 08).“ Egid Niel (77) wilde zijn vaders honderdste geboortedag niet onopgemerkt voorbij laten gaan. „Toen anders niet deden, heb ik over John Hoeman overloof. Kijken of we iets kunnen doorgaan aan volgende generaties. Hij heeft toch veel waardevol nagelaten. En over zijn tijd van leven valt ook veel te zeggen. Via de website www.mathieu-niel.nl kunnen mensen bijdragen leveren.“

Math Niel (links) kort na de oorlog met The Hot Players. Verder: Frans

Verhof, Piet Eykenboom, Jang Ververs, trompettist Steyns, Sjo Verhof en Jan Cleber. foto collectie familie Niel

In de crisisjaren begonnen Math Niel en vrouw Twissie een muziektaak in de Grote Staat, die later naar de Broedstraat verhuisde. Hiele generaties Maastrichters kennen er hun eerste grammofoonplaten. De winkel verkende Niel van inkomen. Maar zijn hart lag bij het componeren en spelen, weet Egid. „Voor en na de oorlog speelde hij veel in jazzorkesten als The

Hot Players. Hij is ook nog met de boot naar Amerika geweest, waar hij bewonderde helden als Duke Ellington, Count Basie, Sarah Vaughan en Marion Anderson ontmoette.“ Na de oorlog, in 1946, tekende Math Niel voor het eerste winnende liedje in een door de Toppelen opgestelde competitie. Carnaval in Mestreech werd een paar jaar

geleden door leeren van deze liederen gekozen tot 'beste carnavallied' aller tijden van Maastricht. "Zowel jong als oud had het liedje in zijn hart gesloten. Klassiekers als Die Dreumaer (1922, Song Knall) en De zate kerstmeester (1925, John Hoeman) kregen hun nakijken. Hij had toen ook al het supporterslied van MVV geschreven. Niel, die ook regelmatig voor de nationale radio

speelde, was nu echt een inleidert geworden. Niet zo vreemd dus dat hij in 1951 groen werd gekroond in het Waargevoel, hij zijn zilveren jubileum. Het LSO onder leiding van André Kien et speelde Klappewij in afzet voor Math Niel aan de vlaggen. Gershwin was niet toevallig een van Niels grote helden, samen met Duke Ellington. Er werd ook een stuk

gepreid van neef Marij, een componist die bekend werd met serieuze muziek. Ook van de partij was het Conservatoire Orkest, onder leiding van Math's oude leraar Jan Cleber, met Willy Schmitte op trompet. Niel, Cleber en Schmitte hadden in die jaren aandacht bij de top van de 'jazz muziek' in Mestreech. Zij waren in heel wat muzikanten en zingendvullende radio-uitzendingen van de partij. Zoon Egid weet nog dat buide Niel een zwelende lende van muzikanten en schilders. Die laatste groep, meer behoudens dan de jongeren Math, was vooral afkomstig uit Maastricht. „Mijn vader vond het belangrijk dat niet alleen wij, maar de hele groep de crisisjaren goed door zou komen. Hij heeft ook veel werk van hen gekocht.“ Zeventien doeken van onder anderen Giel Serpent, Charles Vos, Harry Lips en Houb Levisse werden van 1 tot 30 november getoond in Prad fira. Het Niel-programma wordt afgedrukt met een mariniconcert, dat herinnert aan de radio-programma's waar men vroeger voor thuisbleef. In de woorden van arrangeur-Dirigent Manuel Specht „Jus à la Maastricht Orchest. Met concerten, interviews en interviews. Das doe je het meest recht aan zijn ongewoonlijke veelzijdigheid.“

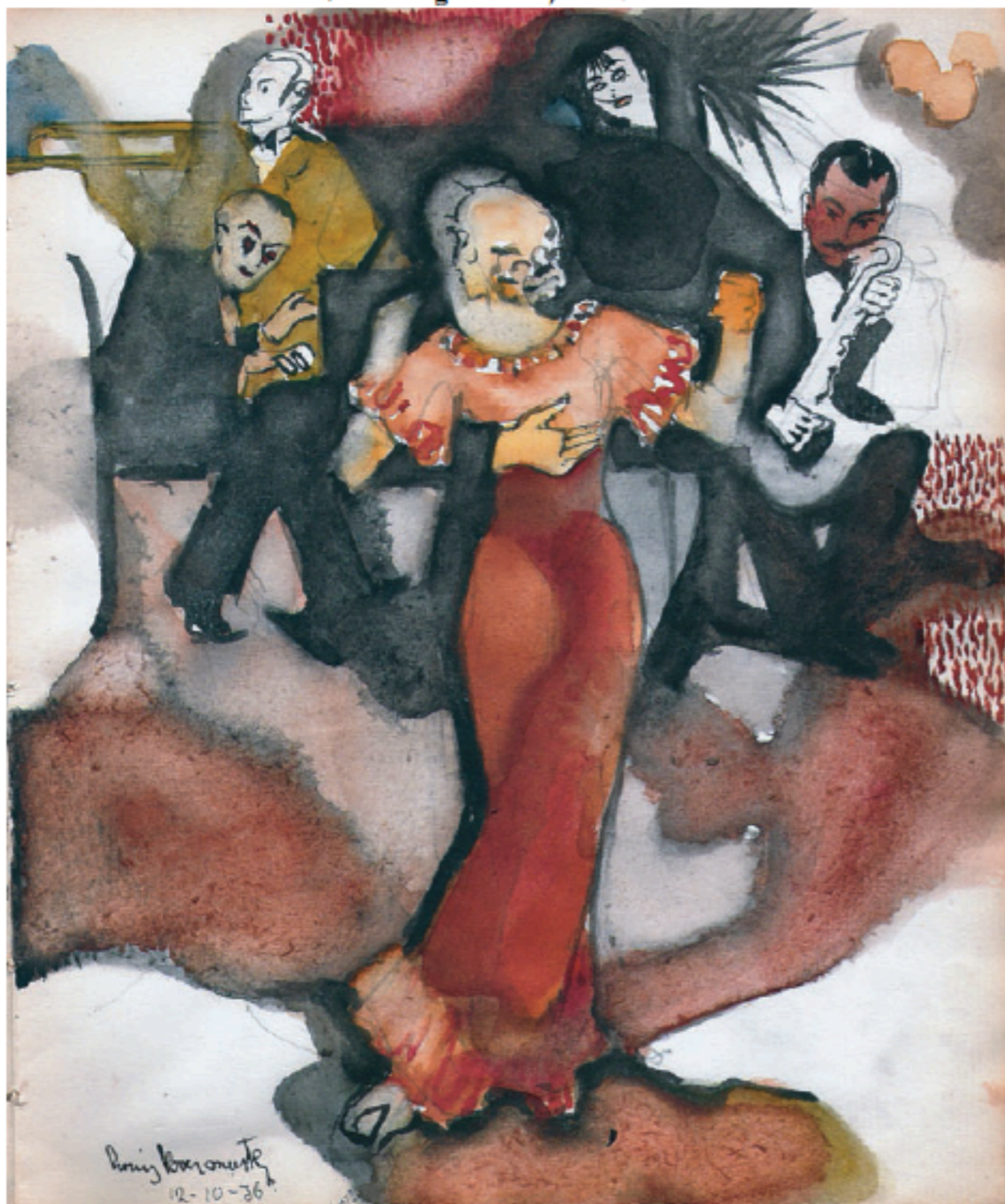

Mathieu Niel.

foto collectie familie Niel

Stichting Maniel, Maastricht

www.mathieu-niel.nl

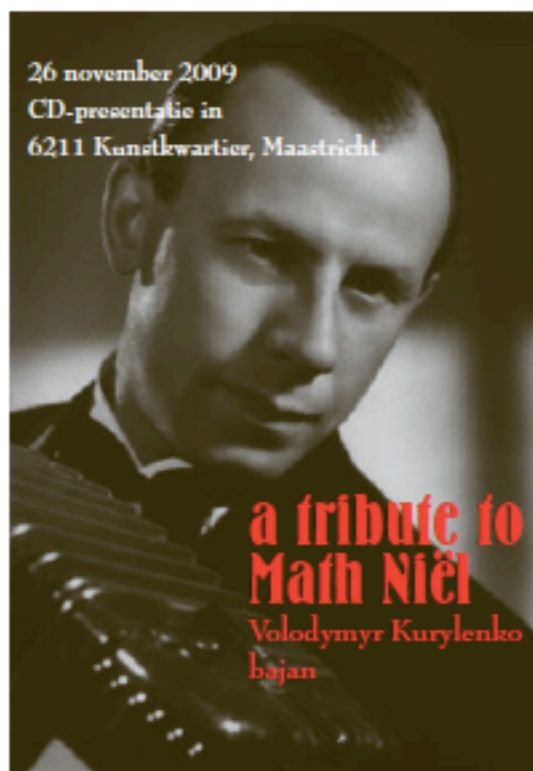
62 www.6211kunstkwartier.nl
KUNST II
KWARTIER het culturele hoofdkwartier

verzorging: Yoshida & Romm (www.yoshidaronm.nl); foto's: Evans Lohayo, aquarel: Louis Boersma (archief Niel)

Math Niël (1909 - 1970)

euver
Math Niël
en Vaan
vreuger
leven, werk en
kunstenaars

26 november 2009
CD-presentatie in
6211 Kunstkwartier, Maastricht

a tribute to Math Niël

Volodymyr Kurylenko
bajan

euver Math Niël en vaan vreuger leven, werk en kunstenaars

9 november - 3 december 2009
expositie, muziek en presentaties in
6211 Kunstkwartier, Maastricht

Math Niël, markante persoonlijkheid en musicus van formaat

Honderd jaar geleden werd hij in het hart van Maastricht geboren. Math Niël, een markante persoonlijkheid die gedurende een groot deel van de vorige eeuw als pianist, dirigent en componist zijn stempel op de Maastrichtse muziekcultuur heeft gedrukt. Hoewel geschoold en begonnen als een klassiek musicus van formaat was hij jarenlang als handleider en pianist actief in de jazz- en de ontspanningsmuziek en als par sang Maastrichtenaar leverde hij onvergetelijke muzikale bijdragen aan de Mestreechter vastelaovend.

Mathieu Niël zag op 22 mei 1909 het levenslicht in de Spilstraat. Hij groeide op in de binnenstad van Maastricht en maakte daar onder meer de vierjarige handelschool af. De piano werd zijn instrument. Zijn eerste lessen kreeg hij van Franz Kneipp, een Duitse muziekleraar. Begin jaren dertig opende Niël een pianozaak in de Grote Staat. Hij speelde er regelmatig zelf. Later ging hij aan het Luikse Conservatoire Royal bij Louis Closson studeren. In 1935 studeerde Math Niël af en veroverde de Prix Supérieur.

In de 'crisisjaren' begon Math Niël te bouwen aan een carrière als concertpianist maar sloeg door zijn confrontatie met de toen opkomende 'swing' en de 'Amerikaanse dansmuziek' de weg van de lichtere muziek en de commerciële jazz in. Met zijn legendarische formatie 'The Hot Players' verwierf hij grote bekendheid. Niël heeft als pionier de belangstelling voor de jazzmuziek in Limburg gewekt. Hij onderhield contacten met populaire bigbands zoals die van Boyd Bachman en Jean Janssen. Een zelf gaf hij het blinkend voorbeeld aan Nederlandse toporkesten zoals die van Jos Cleber en Willy Schobben.

Amerika-bootreis

Begin jaren veertig verhuisde Math Niël met zijn zaak naar de Broestraat, waar hij niet alleen instrumenten maar ook grammofoonplaten verkocht. Hij bleef musiceren en gaf ook muziekles. Na de oorlog toonde Niël zich opnieuw bijzonder ondernemend. Hij legde contacten met het Amerikaanse leger, waarvoor in Maastricht concerten en dansfeesten werden georganiseerd. Hij kwam in contact met Amerikaanse medewerkers van de begraafplaats Margraten, waar later de traditie van 'Memorial Day' ontstond. Die contacten hebben zeker invloed gehad op zijn grote avontuur. Op 10 juni 1948 vertrok hij met het S.S. 'Leerdam' uit Rotterdam naar Amerika. Op 25 juni arriveerde hij in New York en bezocht daarna nog andere grote Amerikaanse steden. In Amerika stak hij zijn licht op zakelijk en leerde tegelijk de nieuwste stromingen en verschillende groten uit de (bigband)jazz persoonlijk kennen – zoals Duke Ellington, Count Basie, Billy Holliday en Sarah Vaughan.

Zilveren jubileum

Toen Math Niël in 1956 zijn zilveren jubileum als musicus vierde, werd hij in het bomvolle Staargebouw op grootse wijze gehuldigd. Het befaamde Cosmopolitain Orkest van Jos Cleber voerde afwisselend met het Limburgs Symphonie Orkest onder André Rieu sr. composities van Niël uit. Het onmiskenbare hoogtepunt van het huldingsfeest vormde de eclatante LSO-uitvoering van de Rhapsody in Blue van Gershwin met als pianosolist Math Niël.

MVV, carnaval, relaties

Math Niël was Maastrichtenaar onder de Maastrichtenaars. Hij had een nationale, misschien wel internationale carrière kunnen maken, maar hij kon niet zonder Maastricht. Zonder 'zijn' MVV, de Maastrichtse volksmuziek en de Mestreechter Vastelaovend kon hij niet. Voor MVV componeerde hij zowel het supportersonnel als het clublied. Bekende Maastrichtse beeldende kunstenaars als Charles en Frans Vos, Giel

Serpenti, Huub Levigne behoorden tot zijn kennissenkring evenals literaire figuren Lou Maas en Stof Klein Niël's inzending voor het Vastelaovendleedjesconcoers is zeven(!) keer verkozen als winnend carnavalssiedje.

Entertainer

Jazz en entertainment combineerde Math Niël in de stijl en programmering van de door hem opgerichte ensembles. Als solopianist was hij te beluisteren in uitzendingen van de AVRO, Radio Hilversum, Radio Hasselt en de Regionale Omroep Zuid (ROZ). Bij deze in Maastricht gevestigde omroep was Niël met een of ander ensemble en ook als gewaardeerd solo-entertainer regelmatig te beluisteren. Tot aan zijn dood (op 29 november 1970) was hij als entertainer succesrijk verbonden aan de Maastrichtse restaurants Coin des Bons Enfants en Château Neercanne.

John Hoenen

29 november 2009
in La Bonbonnière
Maastricht

muzikaal variété rond Math Niël orkest o.l.v. Manuel Speth